

gesteld, maakten zich, evenmin als hij, sombere voorstellingen van het kortstondige van den roem huns leermeesters. Zij genoten het tegenwoordige en hoopten alles van de toekomst.

Bisschop trof bij Schmidt, als zijne medeleerlingen, van Franckenberg, die later voor alles wat hij schiep eenen kooper vond en die nederig zegt: „ik heb altijd geluk gehad, méer dan talent;” van Westrheene, die de kunst liefhad, doch die, zooals zijne vrienden zeiden, den vorm niet kon vinden, en later het penseel nederlegde om de pen te vatten; die beiden werden zijne vrienden en zijn het gebleven; ook was daar Bombled, dien naderhand de nooddwang den lande uitdreef, eerst naar Antwerpen, later naar Parijs, waar hij nog illustratiën maakt, o. a. voor *Le monde illustré*: paardenmarkten, wedrennen, enz. enz. Nog vond Bisschop er de Salle, van wien Schmidt de schoonste verwachtingen koesterde, doch die terstond na den dood des Meesters de kunst ontrouw werd, en eindelijk, *last not least*, Spoel, den zachten, bescheiden, wijsgeerigen man, die naam verwierf inzonderheid met zijne portretten en in de kracht zijns levens te Rotterdam gestorven is.

Van die allen was Bisschop de jongste; Spoel had zich toen zelfs reeds te Rotterdam gevestigd, vanwaar hij telkens overkwam, om den raad en de voorlichting des Meesters te vragen.

Zulk gezamenlijk werken in het atelier van eenen „Meester” in de kunst is niet meer in zwang; het zijn nu de Academiën waar jonge beoefenaars der kunst hunne vorming zoeken; doch Bisschop heeft zich over de leiding van Schmidt nooit beklagd.

Gelukkige, ideale jaren doorleefde hij te Delft; ook hield Schmidt zijne leerlingen niet aan zijn atelier gekluisterd, doch zorgde dat zij ook elders hunnen blik konden verrijken. Zoo kwam Bisschop herhaalde keeren te Dongen, het primitiefste van alle primitieve dorpen in Brabant, tusschen duin en bosch en heide. Daar waren de jongelingen bijeen; somtijds met Schmidt en diens geheele gezin en enkele vrienden; daar leefden zij vroolijk en vrij, somwijlen ten getale van meer dan dertig in éene herberg, waar tot zelfs in de schuren nachtkwartier werd gegeven.

Bisschop en zijne vrienden maakten er studies en — maakten er pret. Zij waren jong en vol levenslust. De kluchtigste zotheden waren hun niet te kras; zij waren *buiten*, onder boeren en allicht onder boerinnetjes ook; zij waren goedhartig in hunne grappen; zoo huurden zij eens een draaiorgel en daar ging het, des avonds, na eenen dag van arbeid en studie, huizen langs, herbergen rond, en dan speelden en zongen zij en lokten een dansje uit; zij versmaadden het loon voor hun spel niet en brachten het orgel met het vroolijk verdiende geld, aan den eigenaar terug.

Niet slechts werd er te Dongen gewerkt en werd er het jonge leven genoten, er werd handel gedreven ook! Voor de geringste prijzen kochten de jonge schilders de prachtigste antieke dingen, voor henzelfen en de te huisgebleven vrienden. Nog zijn de fraai gesneden kasten van donker eikenhout, de koperen luchters, enz. sieraden van Bisschops atelier en dat zijner vrienden.